

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quid de hac re sentiant Caietanus, & alij. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Dei, præsertim in patria, considerari prout à solo libero arbitrio: siquidem consensus voluntatis, qui est opus gratiæ, totus est à libero arbitrio, & totus à gratia: non vicissim, sed simul: non separatum, sed mixtum, ut supra notauimus ex Bernardo disp. 88. capit. 5. posterior etiam modus absurdus est: quoniam gratia perfecta, hoc est, consummata, quæ est principium præmij, & gratia imperfecta, hoc est, non consummata, quæ est principium meriti, non differunt penes intentum, & remissum, sed penes statum viæ, & patriæ: nam gratia viæ dicitur non consummata: gratia vero patriæ dicitur consummata: impossibile autem est, in eodem instanti temporis eandem gratiam esse in patria, & in viâ: hoc enim esset, simul esse in patria, & extra patriam: ergo impossibile est, simul duratione gratiam esse consummatam, & non consummatam: prius autem natura esse non consummatam, & principium meriti.

Ex dictis colligitur, secundum sententiam, quam capite præcedenti retulimus, quocunque modo explicatam falsam esse: constat etiam, fundamentum prædictæ opinionis præcedenti capite allatum infirmum admodum esse: tam quamuis non repugnet, simul duratione esse meritum, & præmij aliquid, quale est augmentum charitatis, quod recte esse potest cum merito ipsius: tamen meritum non potest esse simul duratione cum quouis genere præmij: repugnat enim omnino, meritum simul esse cum præmio beatitudinis, ut hæcenus probatum est. Quare reliqui omnes Doctores, qui de viâ & præmio Angelorum disputant inferius allegandi, in id conspirant, ut Angelus prius tempore & duratione meriti debeat beatitudinem, quam illam habere.

CAPVT VI.

Quid de hac re sentiant Caietanus & alij.

Quamquam cæteri Doctores, ut dixi, in eo conveniunt, ut Angelus prius duratione promeritus fuerit vitam, quam illam adeptus: variant tamen in assignanda hac viâ, & merito Angelorum, ut sigillatim videbimus. Doctores autem, quorum opiniones inferius referemus, non tantum loquuntur de merito bonorum ad beatitudinem, sed etiam de viâ malorum, & utramque inuicem comparant. Tertia igitur opinio sit Caietani, infra quæst. 63. art. 5. qui docet primum Angelorum bonorum viam vno instanti solum durasse, in quo creati sunt, & beatitudinem meruerunt, sed nondum eam adepti fuerunt; postea vero in sequenti instanti meritum illorum fuisse terminatum, & simul concessam eis beatitudinem: in quo quidem aliqua ratione cum præcedenti sententia videtur Caietani, conuenire. Dicit autem, in secundo instanti fuisse Angelorum meritum terminatum, quia fuit quasi in termino, & in facto esse, quod tamen in viâ erat, veluti in fieri. Hanc partem huius sententiæ nulla ratione probat Caietanus, nec video, quo pacto confirmari possit, solum autem videtur à Caietano excogitata, ut explicaret mentem S. Thom. infra quæst. 63. art. 6. ubi asserit, Angelos bonos per vnum actum meritum fuisse beatitudinem consequutos, quam mali etiam adepti fuissent post primum instans in quo meruerunt, nisi impedimentum peccati ap-

posuissent: ut videtur enim Caiet. nullam aliam differentiam esse potuisse inter bonos, & malos, quandoquidem utrique in primo instanti in gratia creati gloriam meruerunt, nisi quod mali non consummarunt meritum suum, nec illud terminatum habuerunt: boni autem habuerunt illud ad viâ ad terminum beatitudinis. In eadem sententia putat Caietanus fuisse Sanctum Thomam, quodlibet 9. art. 8. iuxta hanc sententiam & delictum assignatum inter bonos & malos. Theologi nonnulli recentiores, qui Caietano consentiunt, docent deinde malorum Angelorum viam ita fuisse dispositam, ut in primo instanti mererent gloriam cum bonis in secundo vero peccarint, simulque in termino damnationis & pene fuerint, ita tamen, ut simul quidem fuerint peccatum & damnatio, sed prius natura peccatum tantum de damnatione, quæ dicitur pena damni, non autem de pena sensus, quæ est pena ignis. Quare consequenter affirmant, in secundo instanti, quo Angeli peccarunt, adhuc in celo mansisse, & in sequenti, nempe in tertio ad ignem inferni descendisse. Hac igitur ratione de malis philosophantur recentiores nonnulli, ut patet videatur obviare rationem in viâ bonorum, & malorum.

Hæc tamen sententia mihi nequaquam probatur: nam præterquam quod nullo fundamento fulciri potest, nec ad explicandam mentem Doctoris sancti necessaria est, manifeste rationi aduersatur. Primum autem si de S. Thom. in illo quodlibet loquamur, in ea sane sententia fuit, quam proxime impugnauimus, ut simul tempore fuerint meritum bonorum Angelorum, & præmij beatitudinis; nec ibi dixi, meritum bonorum Angelorum in beatitudine fuisse terminatum, & in viâ inchoatum, sicut hæc opinio contendit, sed plane docuit, meritum bonorum simul incepisse, & fuisse cum ipsa beatitudine, & non antea. Quomodo autem intelligendum sit id, quod ex ipso retulimus in articulo 6. quæstionis sequentis inferius explicabitur.

Deinde quomodocunque Caietanus intelligit Consummationem & terminationem meriti in patria, eius opinio defendi non potest, ut inductione constabit. Atque enim per consummationem & terminationem meriti in patria, nihil aliud intelligit, quam consequutionem ipsam præmij, quo videtur meritum veluti suo fine confirmari & terminari: & hac ratione verum quidem est, omne meritum non tantum Angelis, sed etiam hominis, in patria confirmari: at vero hoc modo nihil peculiari meriti fuisset in Angelis bonis, quod non fuisset in demonibus, propter quod bonis data esset beatitudo, demonibus autem negata: si quidem utrique pares fuissent in viâ quoad sanctitatem, & meritum, hoc est, utique sancti fuissent, & meruissent, & æqualis fuisset duratio viæ in utroque, quare & demonibus solum defuisset, post primum meritum gloriæ terminatione, qua meritum eorum consummaretur, licet etiam meritum bonorum Angelorum consummationem & terminationem meriti bonorum Angelorum in patria & beatitudine, Caietani intelligit continuationem aliquam meriti præcedentis, vel litem nouum aliquod meritum additum meriti viæ: & neutro modo defendi potest prædicta

Caietani
sententia
Angelos in
secundo in-
stanti & ter-
minasse me-
ritum & ha-
buisse beati-
tudinem.

opinio. Tum quia iam satis probatum est non posse esse in beatitudine aliquod meritum: quare nec meritum nouum, nec continuatio prioris ibi esse potuit: nam eadem prorsus requiruntur ad continuandum meritum antiquum, & ad nouum aliquod meritum. Tum etiam quia si demonibus post meritum viæ, quo fuissent æquales cum bonis, daretur beatitudo sicut illis concessa fuit eodem modo meritum continuassent, & terminassent: quare iudicium Domini æquum non fuisset in retribuendo.

Quomodo
aliqui de-
fuerint hanc
continuatio-
nem meriti,

29.
Impugnatur.

Cum beati-
tudine non
potest simul
esse libertas
ad peccandum.

Ceterum videamus, qua ratione cogitari possit in Angelis aliqua meriti continuatio, & terminatio cum libertate in primo instanti beatitudinis. Ego sane non video, quo alio modo hæc continuatio & consummatio cogitari potuerit, nisi ut aliqui cum Caietano in articulo illo 6. §. *Ad secundum vero dicitur*, comminiscuntur, ita nimirum ut in eodem instanti primo beatitudinis consideretur Angelus ut prius natura potest impedire meritum viæ per peccatum: & quia in eo constanti boni non posuerunt impedimentum merito suo per peccatum, data est illis beatitudo in eodem omnino durationis momento, quo potuerunt illud impedimentum ponere, & non posuerunt: malis autem denegata est beatitudo, quia merito viæ impedimentum peccati opposuerunt. Verum hic modus consummationis & terminandi meritum in beatitudine impossibilis meo iudicio est. Et in primis quidem, si in eo instanti potuit meritum terminari & consummari per continuationem: cur obsecro incipere non potuit? neque enim minor libertas requiritur ad continuationem meriti quam ad inceptiorem. Quod si incipere potuit meritum simul cum beatitudine: poterat sane Caiet. in præcedentem sententiam omnino consentire, nec opus illi erat hanc nouam excogitare: cum eadem omnino difficultas utrobique sit: posset etiam sequens præcedentem opinionem discernere meritum bonorum Angelorum à merito demonum, quod fuit peccatum eodem modo, quo secundum suam opinionem distinguit.

Verum ostendamus in primo illo instanti beatitudinis non potuisse manere libertatem ad peccandum, quam ponit Caietan., ut meritum in eo posset terminari: nam quamuis creatura rationalis ex sua natura considerata libera sit ad peccandum, & ex hac parte nihil obstat consummationi meriti: tamen cum hæc libertas manere nequeat in creatura rationali cum clara Dei visione, dici nullo modo potest, in eodem instanti durationis & temporis, prius tamen natura, Angelum videntem Deum posse peccare: cum in eo instanti impedita habuerit potentiam & libertatem ad peccandum: nam quæ priora dicuntur natura, aut consideratione in eodem temporis momento, debent etiam in eodem momento, se ipsa esse posse. Porro autem visione clara Dei libertatem omnem ad peccandum impediri, docet S. Thomas 1. 2. quæst. 4. a. 4. & ipsemet Caietan. ibidem: cum sola enim obscura notitia Dei, libera manet creatura rationalis ad peccandum, ut eo loco vberius probabimus: parum autem refert, quod dicebamus, nempe Angelum ex sua natura liberum esse: ut affirmemus, in primo instanti beatitudinis prius natura potuisse peccare, & ita meritum consummare. Primo quia, ut proxime notabamus, ut diceremus in eo mansisse liberta-

tem prius natura debeat in eo instanti sine impedimento esse. Secundo quia si ea sola ratione diceretur Angelus prius natura liber manere ad peccandum cum visione, non solum diceretur in primo instanti beatitudinis secundum durationem potuisse meritum consummare, sed etiam toto tempore beatitudinis mereri, qua toto tempore mansit Angelus ex se liber ad peccandum. Tertio eadem ratione dicere possemus, Christum in primo instanti, imo toto tempore sequenti meruisse suam beatitudinem in essentiali: quia humanitas ipsius ex se semper erat libera ad peccandum. Pro his tamen rationibus proxime factis obseruandum est: ideo non potuisse Angelos in beatitudine liberos manere ad peccandum, & ad consummandum meritum cum clara visione, quia cum clara visione simul peccatum esse non poterat, sed illa necessario à peccato retrahit, hæc autem necessitas est præcedens libertatem nostram, nullo modo pendens ex ea, ergo cum tali necessitate non potuit libere peccare: necessitas enim præcedens aduersatur libertati, ut dictum est disput. 88. & 99. quare licet Deus ab æterno decreuit producere hominem aliquem & tale decretum mutari nequeat, atque eo semel supposito necessario vellet id, quod decreuit, nec vquam eius voluntas fuerit sine hac necessitate, quia ab æterno illam habuit, sicut ab æterno decreuit nihilominus dicimus, Deum libere simpliciter illud velle: quia ex se ita indifferens erat ad volendum, & decernendum oppositum velle, nec ulla antecedenti necessitate impulsus illud voluit, sed sola necessitate sequenti, quæ sequitur positionem determinationis suæ voluntatis: ac proinde alia est ratio de necessitate, quam habet creatura rationalis ex visione clara Dei: quia est præcedens. Postremo iuxta hanc sententiam Caiet. non videtur æqua via Domini, quam cum bonis, & malis Angelis seruauit: nam si non satis erat utrosque in primo instanti prout meritos fuisse suam beatitudinem, sed opus fuit meritum ab eis consummari: cur sicut expectauit bonos tribuere eis beatitudinem, ut in ea meritum consummarent, cum possent peccare non expectauit eodem modo malos? Et quamvis aliqua ratio huius inæqualitatis assignaretur, at nulla certe assignari potest, ut dicamus, Deum expectasse bonos Angelos & eorum meritum bonum aut malum in beatitudine: nam quo pacto eos expectare posset, quos iam beatus? His rationibus refutata manet opinio Caietan. quæ ad priorem partem: quoad posterio-rem vero sequenti capite impugnabitur.

CAPVT VII.

Posterior pars præcedentis opinionis
retrahitur.

Illud autem, quod attinet ad vitam & terminum malorum Angelorum, prout constituit præcedens sententia, facile quoque confutabitur. Et ut itaque duratione Angelum peccasse, & poenam æternam incurrere non potuisse, sic ostenditur: aut enim sermo est de pena sensus, aut de pena damni: de pena sensus prædicta opinio non intelligitur, & quidem nulla ratione id dicere potuisset, nec ullus hæc tenus affirmavit. Tum quia Angeli in primo instanti, quo peccarunt, fuerunt in celo, vnde exclusi sunt, & in igne inferni missi: tum etiam quia pena sensus est quoddam incen-

tiura